

מערך שיעור – אוצר בית דין

מטרת השיעור:

להכיר את הבעיה העומדת בפני הצרכנים בשמיטה ואת תקנת חכמים לפתרונה בדרך הנקראת "אוצר בית – דין".

מקורות מרכזיים:

ויקרא פרק כה

"והיתה שבת הארץ לכם לאכלה".

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף סב עמוד א

לאכלה - ולא לסחורה!

הקטיף

התורה מצוה אותנו: "את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור".
נאסר קציר בכמות גדולה, ומותר רק לקטוף בכמות לצריכה פרטית.

אם מותר לקטוף רק כמות קטנה ואסור לסחור בפירות שביעית?
כיצד ישיג פירות מי שאינו גר ליד שטחים חקלאיים?

תוספתא מסכת שביעית פרק ח הלכה א

בראשונה היו שלוחי בית דין יושבין על פתחי עיירות כל מי שמביא פירות בתוך ידו נוטלין אותן ממנו ונותן לו מהן מזון שלש סעודות והשאר מכניסין אותו לאוצר שבעיר הגיע זמן תאנים שלוחי בית דין שוכרין פועלין עודרין אותן ועושין אותן דבילה וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן ענבים שלוחי בית דין שוכרין פועלין בוצרין אותן ודורכין אותן בגת וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן זתים שלוחי בית דין שוכרין פועלין ומוסקין אותן ועוטנין אותן בית הבד וכונסין אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר ומחלקין מהן ערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו.

לפי העקרון שמוזכר בתוספתא עושים היום את הסידור הבא:

- החקלאי מודיע לנציגי הציבור על הפקרת המטע שלו.
- נציגי הציבור שוכרים פועלים או את בעל המטע כדי לטפל במטע כדי שלא יינזק וכדי לקטוף את הפירות עבור כלל הציבור
- הפועלים קוטפים את הפירות כרגיל עבור כלל הציבור. (במקום שכל אחד יקטוף מעט לעצמו הם שליחים של נציגי הציבור וקוטפים הרבה עבור כולם)
- נציגי הציבור מחלקים את הפירות לכל דורש וגובים כסף אך ורק כדי לשלם שכר לפועלים.

מהלך השיעור:

מבנה השיעור:

- אסור לקטוף בכמות מסחרית בשנת השמיטה, אבל בכמות קטנה לצורך אכילה מותר.
- אסור לסחור בפירות שמיטה אבל כמות קטנה, לצורך אכילה - מותר.
- הכסף שניתן עבור פירות שביעית נקרא "דמי שביעית" וצריך לקנות בו מאכל או משקה שעליהם חלה קדושת שביעית.

- לבית הדין מותר לאסוף כמות גדולה, מפני שהוא אוסף אותה לצורך הציבור.
- בית הדין איננו מוכר את הפירות, אלא רק מקבל שכר על הטרחה ועבור הפועלים. ובכך אין איסור סחורה.

שאלות :

- מדוע לפועלים של נציגי הציבור מותר לקטוף הרבה ?
- מדוע גביית הכסף אינה נחשבת סחורה בפירות שביעית ?
- האם לכסף שמקבלים נציגי הציבור באוצר בית דין יש קדושה? מדוע ?
- האם לפירות המחולקים באוצר בית דין יש קדושה? מדוע?

קישורים שימושיים

[דף לימוד בנושא אוצר בית דין](#)

[משחק לימודי - מנהל אוצר בית דין](#)

